

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum accidentia habeant ideam in Deo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

riam. Si autem large accipiamus ideam pro similitudine, vel ratione, tunc illa possunt per se distincta habere ideam, quae possunt distincte considerari: quamvis separatim esse non possint. & sic nihil prohibet materia prima etiam secundum se ideam esse.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod quamvis materia prima sit informis, tamen inest ei imitatio primae formae: quantumcumque enim debile esse habeat, illud tamen est imitatio primi entis, & secundum hoc potest habere similitudinem in Deo.

AD SECUNDUM dicendum, quod ideam & ideatum non oportet esse similia secundum conformitatem naturae, sed secundum representationem tantum: unde & rerum compositarum est simplex idea, & similiter existentis in potentia est idealis similitudo etiam in actu.

AD TERTIUM dicendum, quod quamvis materia secundum se esse non possit: tamen potest secundum se considerari, & sic potest habere per se similitudinem.

AD QUARTUM dicendum, quod ratio illa procedit de idea practica actu, vel virtute, quae est rei prout est in esse producibilis, & talis idea materiae primae non convenit.

AD PRIMUM: Quod in contrarium obijcitur, dicendum, quod materia non procedit in esse a Deo, nisi in composito, & sic ei idea proprie loquendo in Deo non respondet. & similiter dicendum ad secundum, quod materia proprie loquendo non habet essentiam, sed est pars essentiae totius.

1. p. q. 15. art. 2. ad 2.

ARTICULUS VI. De ideis in Deo.

PRIMUM queritur, utrum in Deo sit idea eorum, quae nec sunt, nec fuerunt, nec erunt.

SEXTO queritur, utrum in Deo sit idea eorum, quae nec sunt, nec erunt, nec fuerunt. Et videtur quod non: quia nihil habet ideam, nisi quod habet esse determinatum. sed illud, quod nec fuit, nec est, nec erit, nullo modo habet esse determinatum. ergo nec ideam. sed dicendum, quod quamvis non habeat esse determinatum in se, habet tamen esse determinatum in Deo.

Ca. 5. de div. ni. nomina medio.

¶ 2 Sed contra, ex hoc est aliquid determinatum, quod unum ab alio distinguitur: sed omnia prout sunt in Deo, sunt unum, & ab invicem indistincta. ergo nec etiam in Deo habet esse terminatum.

¶ 3 Praet. Dionys. dicit, quod exemplaria sunt divina, & bonae voluntates, quae sunt praedeterminatae, & esse suae rerum: sed illud, quod nec fuit, nec est, nec erit, numquam fuit praedeterminatum a divina voluntate. ergo non habet ideam, vel exemplar in Deo.

Q. praeced. art. 8.

¶ 4 Praet. Idea ordinatur ad rei productionem: si ergo sit idea eius, quod numquam in esse producit, videtur quod sit frustra, quod est absurdum.

SED CONTRA Deus habet cognitionem de rebus per ideas: sed ipse cognoscit ea, quae nec sunt, nec erunt, nec fuerunt, ut dictum est supra in quaestione de scientia Dei. ergo est in eo idea etiam eorum, quae nec sunt, nec fuerunt, nec erunt.

¶ 2 Praet. Causa non dependet ab effectu: sed idea est causa essendi rerum, ergo non dependet ab esse rei aliquo modo. potest igitur esse etiam de his, quae nec fuerunt, nec erunt, nec sunt.

RESPON. Dicendum, quod idea proprie dicta respicit practica cognitionem non solum in actu, sed in habitu. unde, cum Deus de his, quae facere potest, quibus numquam sunt facta, nec futura, habeat cognitionem virtualiter practica, relinquatur quod idea possit esse

F eius quod nec est, nec fuit, nec erit: non tamen eo modo, sicut est eorum, quae sunt vel erunt, vel fuerunt, quia ad ea, quae sunt, vel erunt, vel fuerunt, producenda determinatur ex proposito divina voluntatis, non autem ad ea, quae nec sunt, nec erunt, nec fuerunt, & sic huiusmodi habent quodammodo indeterminatas ideas.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod si quod nec fuit, nec est, nec erit, non habeat esse determinatum in se, est tamen determinatum in Dei cognitione.

AD SECUNDUM dicendum, quod aliquid esse in Deo & aliud in cognitione Dei, malum enim non est in Deo: sed est in scientia Dei. Secundum hoc etiam aliquid esse dicitur in divina scientia, quod a Deo cognoscitur, & quia Deus cognoscit omnia distincte, ut in praecedenti quod dictum est, ideo in eius scientia res distinctae sunt, quamvis in ipso sint unum.

AD TERTIUM dicendum, quod quamvis Deus numquam voluerit producere huiusmodi res in esse, quarum ideas habet: tamen vult se posse producere, & se habere scientiam eas producendi. unde & Dionys. non dicit, quod ad rationem exemplaris exigeretur voluntas praedictiva deificiens, sed definitiva & effectiva.

AD QUARTUM dicendum, quod idea illarum sunt ordinatae a divina cognitione ad hoc, ut secundum eas aliquid fiat: sed ad hoc quod secundum eas aliquid fieri possit.

ARTICULUS VII. De accidentibus in Deo.

PRIMUM queritur, utrum accidentia habent ideam in Deo. Et videtur quod non: quia non est nisi ad cognoscendum & ad cavendum res: sed accidens cognoscitur per subiectum, & eius principis causatur, ergo non oportet quia Deo ideam habeat, sed dicebat, quod accidens cognoscitur per substantiam cognitione, quae est, non autem cognitione, quid est.

¶ 2 Sed contra, Quod quid est significatio rei & maxime ratione generis: sed in definitione accidentium ponitur substantia, ut dicitur in Metaphysica, & subiectum, ita quod subiectum ponitur generis, ut Commentator ibidem dicit, ut cum dicitur est natus curvus. ergo quantum ad cognoscendum quid est, accidens per substantiam cognoscitur.

¶ 3 Praet. Omne quod habet ideam, est participativum ipsius: sed accidentia nihil participant, cum participare sit tantum substantiarum, quae aliquo recipere possunt. ideo non habent ideam.

¶ 4 Praet. In illis quae dicuntur per prius & posterius non est accipere ideam, sicut in numeris & figuris secundum opinionem Platonis, sicut patet in Metaphysica & in 1. Ethic. & hoc ideo quia primum est quasi idea secundi: sed ens dicitur de substantia & accidente secundum prius & posterius, ergo accidens non habet ideam.

SED CONTRA. Omne quod est causatum a Deo habet ideam in ipso: sed Deus causa est non solum substantiarum: sed etiam accidentium, ergo accidentia habent ideam in Deo.

¶ 2 Praet. Omne quod est in aliquo genere, oportet reduci ad primum illius generis, sicut de caliditate calidus ignis, sed ideo sunt principales formae, ut dicitur in 1. 83. Quae ergo cum accidentia sunt formae quaedam, videtur quod habeant ideam in Deo.

RESPON. Dicendum, quod Plato, qui primus introduxit ideas, non posuit ideas accidentium, sed solum

ARTICVLVS VIII.

Vtrum singularium sint in Deo Ideæ.

Q TAVO quæritur, vtrum singularia habeant ideam in Deo. Et videtur quod non, quia singularia sunt infinita in potentia: sed in Deo est idea non solum eius, quod est, sed etiam eius, quod esse potest: si ergo singularium esset idea in Deo, essent ideæ infinitæ: quod videtur absurdum, cum non possint esse actu infinita.

¶ 2 Præter. Si singularia habent ideam in Deo, aut est idea eadem singularis, & speciei, aut alia, & alia: non alia, & alia, tunc enim vnus rei essent multæ ideæ in Deo, quia idea speciei est etiam idea singularis: si autem est vna, & eadem, cum in idea speciei omnia singularia, quæ sunt eiusdem speciei, conueniant, tunc omnium singularium non erit, nisi vna idea tantum, & sic singularia non habebunt ideam distinctam in Deo.

¶ 3 Præter. Multa singularium casu accidunt: sed talia non sunt prædefinita: cum ergo idea requirat prædefinitionem, vt ex dictis patet, videtur quod non omnia singularia habeant ideam in Deo.

¶ 4 Præter. Quædam singularia sunt ex duabus speciebus commissa, sicut mulus ex asino, & equo. si ergo talia habeant ideam, videtur, quod vniciuique eorum respondet duplex idea, & hoc videtur absurdum, cum inconueniens sit ponere multitudinem in causa, & vnitatem in effectu.

SED CONTRA, Ideæ sunt in Deo ad cognoscendum, & operandum: sed Deus est cognitor, & operator singularium. ergo in ipso sunt ideæ eorum.

¶ 1 Præter. Ideæ ordinantur ad esse rerum: sed singularia verius habent esse quam vniuersalia, cum vniuersalia non subsistant, nisi in singularibus, ergo singularia magis debent habere ideam, quam vniuersalia.

RESPON. Dicendum, quod Plato non posuit ideam singularium, sed specierum tantum, cuius duplex fuit ratio. Vna, quia secundum ipsum ideæ non erant factiue materia: sed formæ tantum in his inferioribus: singularitatis autem principium est materia: secundum formam vero vniuersalem singularium collocatur in specie, & ideo idea non respondet singulari, in quantum singularare est, sed ratione speciei tantum. Alia ratio esse potuit, quia idea non est, nisi eorum quæ per se sunt intenta, vt ex dictis patet. intentio autem naturæ est principaliter ad speciem conferuandam: vnde quæuis generatio terminetur ad hunc hominem, tamen intentio naturæ est, quod generet hominem. & propter hoc etiam Philosophus dicit in 18. de Animalibus, quod in accidentibus specierum sunt assignandæ causæ finales, non autem in accidentibus singularium, sed efficientes, & materiales tantum: & ideo idea non respondet singulari, sed speciei. & eadem ratione Plato non ponebat ideam generum, quia intentio naturæ non terminatur ad productionem formæ generis, sed solum formæ speciei. Nos autem ponimus Deum esse causam singularis, & quantum ad formam, & quantum ad materiam. Ponimus etiam, quod per diuinam providentiam definiantur omnia singularia, & ideo oportet nos singularium ponere ideam.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ideæ non plurificantur, nisi secundum diuersos respectus ad Quæst. dif. S. Tho. RR 2 res

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut dictum est in Deo idea est non solum primorum effectuum, sed etiam secundorum. vnde quæ accidentia habeant esse per substantiam, non excluditur quin habeant ideam.

AD SECUNDUM dicendum, quod accidens dupliciter potest accipi. Vno modo, in abstracto, & sic consideratur secundum propriam rationem, sic enim assignamus in accidentibus genus & speciem. & hoc modo subiectum non ponitur in definitione accidentium vt genus, sed vt differetia, vt cum dicitur similitas est curvitas nasi. Alio modo, possunt accipi in concreto, & sic accipiuntur, secundum quod sunt vnum per accidens cum subiecto. vnde sic non assignatur eis nec genus nec species, & ita verum est quod subiectum ponitur in definitione accidentis, vt genus.

AD TERTIUM dicendum, quod quæuis accidens non sit participans, est tamen ipsa participatio, & sic patet quod ei est respondet idea in Deo vel similitudo.

AD QUARTUM patet responsio ex dictis.

lum substantiarum, vt patet per Philo. in 1. Metaph. Cuius ratio fuit, quia Plato posuit ideam esse proximas causas rerum, vnde illud, cui inueniebatur proximam causam præter ideam, non ponebat habere ideam. & inde est, quod ponebat in his, quæ dicuntur prius & posterius, non esse eodem ideam: sed primum esse ideam secundum hanc et opinionem tangit Dionysius in 5. c. de diu. nomi. imponens eam cuidam Clemeti Philo. qui dicebat superiora in entibus esse inferiorum exemplaria, & hac ratione, cum accidens immediate a substantia causetur, accidentium ideam Plato non posuit: sed quia nos ponimus Deum immediate causam vniuersalium; rei secundum quod in omnibus causis secundis operatur, & quod omnes effectus secundum eius prædefinitionem proueniunt: ideo non solum primorum entium, sed etiam secundorum ideam ponimus, & sic substantiarum & accidentium, sed diuersorum accidentium diuersimode. Quædam enim sunt accidentia propria ex principiis subiecti causata, quæ secundum esse nunquam a suis subiectis separantur, & huiusmodi vna operatione in esse producantur cum suo subiecto: vnde cum idea, proprie loquendo, sit forma rei operabilis in quantum huiusmodi, non erit talium accidentium idea distincta, sed subiecti cum omnibus accidentibus eius erit vna idea: sicut edificatorem vnam formam habet de domo, & omnibus quæ domui accidunt in quantum huiusmodi, per quam domum cum omnibus talibus accidentibus simul in esse producit, cuius accidens est quadratura ipsius, & alia huiusmodi. Quædam vero sunt accidentia, quæ non sequitur inseparabiliter suum subiectum, nec ex eius principis dependent, & talia producantur in esse alia operatione præter operationem, qua producit subiectum: sicut non ex hoc ipso, quod homo est homo, sequitur, quod sit grammaticus: sed per aliquam aliam operationem, & talium accidentium est in Deo idea distincta ab idea subiecti, sicut etiam artifex concipit formam picture domus, præter formam domus. Si autem large accipiamus ideam pro similitudine, sic vtraque accidentia habent ideam distinctam in Deo, quia per se distincte considerari possunt. vnde & Philo. dicit in 1. Metaphysic. quod quantum ad rationem sciendi accidentia debent habere ideam, sicut & substantia: sed quantum ad alia propter quæ Plato ponebat ideam, vt scilicet essent causæ generationis & essendi, ideæ videntur esse substantiarum tantum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut dictum est in Deo idea est non solum primorum effectuum, sed etiam secundorum. vnde quæ accidentia habeant esse per substantiam, non excluditur quin habeant ideam.

AD SECUNDUM dicendum, quod accidens dupliciter potest accipi. Vno modo, in abstracto, & sic consideratur secundum propriam rationem, sic enim assignamus in accidentibus genus & speciem. & hoc modo subiectum non ponitur in definitione accidentium vt genus, sed vt differetia, vt cum dicitur similitas est curvitas nasi. Alio modo, possunt accipi in concreto, & sic accipiuntur, secundum quod sunt vnum per accidens cum subiecto. vnde sic non assignatur eis nec genus nec species, & ita verum est quod subiectum ponitur in definitione accidentis, vt genus.

AD TERTIUM dicendum, quod quæuis accidens non sit participans, est tamen ipsa participatio, & sic patet quod ei est respondet idea in Deo vel similitudo.

AD QUARTUM patet responsio ex dictis.

Ex art. 3.

Ex art. 3.

In dialogo de iusto patrum a principio & in dialogo de natura, non remouit ante modum.

As. præced.